

Fondsenwerven voor programmamakers

Waarom fondsen voor programmering ?

Programmering wordt steeds belangrijker in de bibliotheek. De bieb is bij uitstek een laagdrempelige plek voor culturele en maatschappelijke programmering, in het kader van Leven Lang Ontwikkelen of gericht op de community en/of thirdplace. Er zijn bibliotheken die programmeren tot het primaire proces benoemen, en alle andere disciplines afstemmen op wat de programmering nodig heeft. In die bibliotheek hoeft niemand ervan overtuigd te worden dat een deel van het budget vrijgemaakt moet worden voor programmering. Want dat wéét iedereen al.

Voor educatieprogrammering is vaak al apart budget gereserveerd. Dat heeft vaak te maken met prestatieafspraken met de gemeente. Ondanks dat ontmoeting en debat wettelijke taken van de bibliotheek zijn, is hiervoor niet altijd een toegewezen budget binnen de reguliere begroting. In die gevallen bestaat er geen of nauwelijks interne druk om debatten te organiseren. Dat maakt het lastig voor de programmamaker omdat die naast het organiseren van de activiteiten ook steeds zal moeten zorgen dat het belang van debat in de organisatie erkend wordt.

Voor die programmamakers is er deze publicatie. Heb jij weleens moeite om je manager, MT of directie te overtuigen van het belang van (bepaalde) programmering ? Of heb je een idee voor een thematische programmareeks waarvoor in de reguliere geldstromen van de bibliotheek geen plek is ? Wil je schurende programmering maken in de bibliotheek en zijn je collega's niet overtuigd van de noodzaak ? Innovatieve en incidentele of tijdelijke culturele en/of maatschappelijke programma's zijn kansrijk om extern te laten financieren, waardoor je bovendien zowel je interne als je externe draagvlak vergroot.

Idealiter heb je een plan of project en zoek je daar een passende financier bij. In de praktijk komt het vaak neer op een idee dat je afstemt op een gewenst fonds. Het is wel fijn als een fonds past bij de koers van de organisatie.

Wat is fondsenwerving ?

Fondsenwerving is het proces van het verzamelen van geld of financiële middelen voor een specifiek doel, meestal voor een non-profitorganisatie, liefdadigheidsinstelling, culturele instelling, politieke campagne of een andere organisatie. We hebben het hier nu niet over structurele subsidiestromen die bedoeld zijn om exploitatiekosten te dekken. Fondsen kunnen geworven worden bij: fondsen (private, publieke en vermogensfondsen), sponsors (bedrijven), Goede doelen loterijen, particulieren (o.a. vrienden, donateurs, crowdfunding, nalatenschappen) of via incidentele overheidssubsidies. In deze publicatie gaan we in op de relevante vormen van fondsenwerving voor programmamakers.

Als je als programmamaker (ook) de rol hebt om de urgentie en het belang van programmering uit te leggen, kan het handig zijn om je te verdiepen in fondsen. Door de rol van fondsenwerfer (tijdelijk) op je te nemen organiseer je je eigen urgentie. Het werven van fondsen is goed voor inkomstendiversificatie en dat zorgt voor een meer stabiele en dus duurzame organisatie. Bovendien kan een fonds – en met name de samenwerkingsstructuur die voor de uitvoering opgezet wordt – zorgen voor meer draagvlak, zowel intern als extern. Een fonds leent zich bij uitstek voor vernieuwende projecten waarvoor binnen de reguliere begroting geen plaats is. Bovendien wordt het tonen van maatschappelijke betrokkenheid van organisaties steeds belangrijker. Meer sociale betrokkenheid betekent meer kansen op sponsoring. Afhankelijk van de fondsen geldt dat ook

andersom: door samen te werken met een bepaald fonds kan een bepaalde maatschappelijke betrokkenheid aangetoond wordt.

Nb. Steeds meer organisaties maken fondsenwerving een vast onderdeel van de organisatie waardoor structureel fondsenwerven mogelijk wordt. Het aanvragen van een fonds is het begin van het werk, dus het is bovendien belangrijk om de uitvoering van het werk goed te organiseren.

Private, publieke en vermogensfondsen

In dit hoofdstuk vind je een overzicht van een aantal fondsen. De namen van de fondsen, doelgroepen voor de subsidies, een quote die bij het fonds past en de website staan erbij.

Naam fonds	Informatie
Erasmus+	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Bibliotheken die interesse hebben in een aanvraag voor internationale mobiliteit of internationale samenwerking op het gebied van onderwijs en training voor doelgroepen in een kwetsbare positie.</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘Je leven verrijken en je geest verruimen dankzij het EU-programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport.’</p> <p>www.erasmusplus.nl</p>
Fonds voor cultuurparticipatie	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Bibliotheken, Musea, Theaters, Poppodia met een doorlopende programmering.</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘Door het co-programmeren krijgt de bibliotheek een bredere functie: dynamischer en meer onderdeel van de stad.’ – Rozet Arnhem</p> <p>www.cultuurparticipatie.nl</p>
Fonds Sluyterman van Loo & Lang Leve Kunst Fonds	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Bibliotheken die projecten organiseren voor ouderen (70+).</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘Stimuleert het levensplezier van ouderen door kunst & verbinding.’</p> <p>www.fondssluytermanvanloo.nl</p> <p>www.langlevekunst.nl</p>
Fonds1818 (regio Den Haag-Leiden)	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Fonds 1818 steunt projecten met een maatschappelijk doel. Projecten die kwetsbare mensen structureel vooruit helpen, die gelijke kansen bevorderen, die mensen blijvend met elkaar verbinden en die de leefbaarheid in een buurt verbeteren. In alle gevallen is de inzet van vrijwilligers van groot belang.</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘Fonds 1818 geeft niet alleen geld, we denken ook met de aanvragers mee.’</p> <p>www.fonds1818.nl</p>
K.F. Hein Fonds (regio Utrecht)	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Iedereen.</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘Het K.F. Hein Fonds vindt het belangrijk dat mensen de regio Utrecht mooier en sterker maken, en dat inwoners de kans krijgen om verder te komen. Daarom steunen we bijzondere initiatieven en individuen met giften, adviezen, prijzen, beurzen en opdrachten. Bovendien brengen we waardevolle projecten graag breed onder de aandacht en denken we mee hoe samenwerking een initiatief kan versterken.’</p> <p>www.kfhein.nl</p>
Oranjefonds	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Het Oranje Fonds ondersteunt projecten die zich richten op een sociaal verbonden samenleving. In Nederland én het Caribisch deel van ons Koninkrijk.</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘Wij zetten ons in voor een samenleving waarin niemand er alleen voor staat en iedereen mee kan doen.’</p> <p>www.oranjefonds.nl</p>
SIDN fonds	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Techneuten, designers, maatschappelijke veranderaars</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘We investeren in projecten met lef en maatschappelijke meerwaarde, die bijdragen aan een sterker internet, empowerment van de gebruiker of die het internet op een vernieuwende manier inzetten.’</p> <p>www.sidnfonds.nl</p>
VSF fonds	<p>Doelgroep(en) fonds(en): Iedereen.</p> <p>Quote die bij dit fonds past: ‘Iedereen doet mee.’</p> <p>www.vsbfonds.nl</p> <p>Zie ook Online cursus fondsenwerving VSBfonds</p>

Voorgaand overzicht geeft een indruk van een aantal (grote) fondsen in Nederland. In [het fondsenboek](#) dat jaarlijks wordt uitgegeven vind je ruim 1800 Nederlandse vermogensfondsen. Je vindt het fondsenboek in veel bibliotheken.

De organisatie [Cultureel avonturiers](#) biedt een fondsenwervingsplatform voor de culturele sector. Je vindt er een overzicht van 300+ cultuurfondsen, gratis online workshops fondsenwerving voor leden, handige routekaarten en 500+ updates met actuele kansen per jaar. Cultureel avonturiers biedt een aantal verschillende abonnementen aan.

Belangrijk om je van bewust te zijn is dat er bij bijna alle fondsen minimaal 3 maanden zit tussen de sluiting van de aanvraagtermijn en de eventuele toekenning. Het is geen snel geld.

Sponsors, particulieren en andere overheidssubsidies

Er zijn nog een aantal andere manieren om externe financiering te organiseren. Dat kan door in gesprek te gaan met je gemeente over projectfinanciering bijvoorbeeld. Ook door te werken met sponsors, vrienden of loterijen kun je projectfinanciering mogelijk maken. Let er wel op dat dit geduldig werk is: de investering kan veel tijd vragen. Voor programmering die niet lang kan wachten omdat je nu aan de slag wil is deze manier van financieren geen optie.

Sponsors

Sponsoring kan in vele vormen en soorten. Naast financiële sponsoring van een project kan een sponsoring ook in natura zijn. Denk aan materialen, diensten, ruil etc. Bij sponsoring geldt altijd dat het óók het commerciële doel van de sponsor dient. Dat betekent dat je goed moet nadenken over (het belang van) de onafhankelijkheid van de bibliotheek en/of het project waarvoor je sponsoring zoekt.

Een voorbeeld kan zijn dat je een bedrijvenkring organiseert. Dat kan een groep bedrijven zijn die bepaalde activiteiten van de bibliotheek willen sponsoren, in ruil voor een wederdienst. Dat zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat de werknemers een abonnement krijgen op de bibliotheek. Dat op zichzelf kan ook sponsoring zijn; als het bedrijf betaáált voor die abonnementen, en de opbrengst daarvan direct in het potje programmering terechtkomt.

Particulieren

Financiering door particulieren kan in vele vormen. Je kunt werken met (eenmalige) donateurs, door bijvoorbeeld gebruik te maken van een qr-code met een vrijwillige bijdrage aan een activiteit. Die inkomsten worden geormerkt als programmabudget. Donateurs kunnen natuurlijk ook grotere bedragen doneren. Voordeel is dat een donatie geen tegenprestatie vraagt. Je kunt natuurlijk wel een vriendennetwerk maken van donateurs, of hun naam terug laten komen bij vrienden van de programmering. Dat maakt doneren aantrekkelijker. Vriendenkringen kunnen door de bibliotheek zelf worden beheerd, maar het kan ook een aparte stichting zijn.

Hetzelfde geldt voor vrienden van de bibliotheek. Die doneren in principe om niet. Maar het is wel aantrekkelijk om je naam ergens terug te zien. Of om te zien wat jij mede mogelijk gemaakt hebt.

Crowdfunding is een andere manier van financiering door particulieren. Je kunt een crowdfundingactie opzetten voor een specifiek doel. Voordeel is dat je online veel bereik kunt hebben en dus potentieel snel en makkelijk je financiering organiseert. Nadeel is dat het erg anoniem is, en vaak niet structureel.

Serviceclubs, winkeliersverenigingen en kerken

Dit is de kortste weg naar een niet al te hoog, maar vaak wel vrij te besteden budget. Er zijn zo'n 1500 serviceclubs/afdelingen in Nederland (Kiwanis, Rotary, Lions, etc.), heel veel kerken en ook een flink aantal (winkeliers)verenigingen. Allemaal hebben ze in hun doelstelling staan dat ze bij willen dragen aan het lokale algemeen nut. Het past dus precies bij een goed maatschappelijk project in een bibliotheek. Je wil deze partijen eigenlijk in iedere grotere fondsaanvraag ook meenemen als cofinanciering omdat door hun betrokkenheid het maatschappelijke nut bevestigd wordt.

Verder lezen ? Bekijk [deze publicatie](#) van Rijnbrink.

Andere overheidssubsidies

Veel provincies hebben regelingen waar bibliotheken gebruik van kunnen maken.

Een ander voorbeeld is de Maatschappelijke diensttijd subsidie van de Rijksoverheid. Met de subsidie voor Maatschappelijke Diensttijd worden maatschappelijke organisaties ondersteund om projecten te realiseren die bijdragen aan de ontwikkeling van jongeren tussen de 12 en 30 jaar. Zij kunnen trajecten van maximaal 6 maanden volgen waarbij zij hun talenten ontwikkelen, anderen ontmoeten buiten hun eigen leefwereld en iets doen voor een ander en de samenleving. [Hier](#) vind je meer informatie.

Ook het Groeifonds is een interessante partij om contact mee te leggen. Het Nationaal Groeifonds investeert in projecten die een zo groot mogelijke bijdrage leveren aan het duurzame verdienvermogen van Nederland. Zie [hier](#) voor meer informatie. Ook de landelijke agenda Open Sciences biedt mogelijkheden voor projectsubsidies. Open Science NL is het nationale programma dat de transitie naar open science bevordert en versnelt. Dat doet ze met behulp van gerichte financiering, het versterken van communities en door opbouw van capaciteit en infrastructuur. Zie [hier](#) voor meer informatie.

Wat heb je voor en na de aanvraag te doen in je organisatie?

De moeilijkheid van het aanvragen van fondsen ligt vaak niet aan de complexiteit van de aanvraag, of aan een gebrek aan ideeën. Vaker is een probleem dat er in de organisatie nog niet veel tijd en aandacht vrijgemaakt wordt voor fondsenwerven. Voorafgaand aan de aanvraag van een fonds moet er nagedacht worden over de projectorganisatie en na de toekenning van een aanvraag moet er op enig moment verantwoording worden afgelegd aan het fonds over wat er met het geld gebeurt. Er komt een projectteam bij kijken, en administratie. Er moet worden afgestemd met marketing/communicatie, de frontoffice, collectioneurs... Er moet intern draagvlak gecreëerd worden, en omdat een fonds vaak vraagt hoe een project voortgezet wordt, moet je ook nadenken over wat je ná je project wil. Dit alles wil je al duidelijk hebben voordat je de aanvraag doet, anders blijft het ad hoc.

Zonder ten minste steun van de organisatie wordt dat erg lastig. En steun is de minimale investering van de organisatie. Voor grotere subsidies kan het zo zijn dat de organisatiestructuur aangepast moet worden, of dat mensen nieuwe taken krijgen waardoor ze minder tijd hebben voor hun oude werk. Dat moet duidelijk zijn bij de aanvang, en doorlopende bereidheid van de organisatie om te investeren is onmisbaar.

De programmamaker kan daar zelf een rol in spelen door goed duidelijk te maken wie wanneer nodig is in het proces, en welke ondersteuning nodig is van de organisatie. Daarvoor moeten uren worden

gereserveerd. Maar de verantwoordelijkheid voor een subsidie kan dus nooit enkel bij de programmamaker liggen.

Als er geen beschikbare uren zijn in de organisatie kan ervoor gekozen worden om zelfstandigen in te huren voor (een deel van) het werk. Houd er rekening mee dat de opgedane kennis geborgd wordt in de organisatie, ook als de tijdelijke medewerker klaar is met zijn werk en weer vertrekt.

Meer weten ?

Fondsenwerven is een vak apart. Als je vragen hebt of verder wil praten, neem contact op met de programma-adviseur of met de adviseur fondsenwerving van jouw POI. Of lees [deze verkenning](#) financieringsopties voor de programmalijn Persoonlijke Ontwikkeling van Rijnbrink.